

“Baş egmezüz edâniye dünyâ-yı dün için / Allahadur tevekkülümüz, itimadımız.”

(Bâkî)

delikanlı hayat

şarık tara anadolu lisesi yayını

mart-2025, sayı 12

YÜREK COĞRAFYAMIZIN TURKUAZ BAYRAĞI

“YAŞASIN BÜYÜK VATANIMIZ TÜRKİSTAN AZATLIĞI-KUTLUK BOLSUN İSLAM HAKİMİYETİ”

UHUVVET-ADALET-AZADİYET-İSLAMİYET

12 KASIM 1933

DOĞU TÜRKİSTAN İSLAM CUMHURİYETİ'NİN KURULUŞU
(DÜNYADAKİ İLK İSLAM CUMHURİYETİ)

1949'DAN BERİ ÇİN İŞGALİNDE!..

DOĞU TÜRKİSTAN

GERÇEĞİN PEŞİNDE BİR GAZETECİ

Büyük bir metropolün kalabalık sokaklarında, insanların hızla akıp gittiği, binaların gökyüzüne uzandığı bir şehirde yaşayan genç bir gazeteci vardı: Deniz. O, çocukluğundan beri gerçeğin peşinden gitmeyi kendine ilke edinmiş, doğruları yazmak için kalemini silah gibi kuşanmış biriydi. Çalıştığı gazete, yıllardır cesur haberleriyle tanınan ancak son yıllarda baskılar altında ezilen bir kurumdu.

Deniz, her sabah erkenden gazetenin köhne binasına gelir, haberlerin arasından en önemlilerini seçmeye çalışırdı. Ancak bir gün, eline geçen bir dosya hayatını tamamen değiştirdi. Dosyada, ülkenin önde gelen iş insanlarından birinin büyük bir yolsuzluk skandalına karıştığını gösteren belgeler vardı. Deniz, bir an bile tereddüt etmeden bu konuyu araştırmaya başladı.

Günlerce süren araştırmalar, tehlikeli sokak buluşmaları ve isimsiz kaynaklarla yapılan görüşmeler sonucunda Deniz büyük bir habere ulaşmıştı. Ancak bu gerçekleri ortaya çıkarmak hiç de kolay olmayacaktı. Gazete yönetimi, haberin çok büyük(!) insanlara dokunduğunu, yayınlamaları hâlinde gazetenin kapanabileceğini söylüyordu. Üstü kapalı tehditler alıyor, telefonları dinleniyordu. Ama Deniz gerçeği saklamanın, halkın haber alma hakkını elinden almanın ihanetten farkı olmadığını biliyordu.

Bir gece, haberi hazırladı ve gazeteye teslim etti. Ertesi gün, şehir uyandığında manşetlerde Deniz'in kaleme aldığı gerçekler vardı. Haber kısa sürede ülke çapında yankı uyandırdı. Halk sokağa döktü, yolsuzlukların hesabı sorulmaya başlandı. Ancak bu cesur hamlenin bedeli ağır olacaktı.

Deniz, birkaç gün içinde açıktan tehditler almaya başladı. Peşinde kimliği belirsiz kişiler dolaşıyor, gazeteye baskılar artıyordu. Ama o korkmadı. Bir gazetecinin en büyük gücü kalemiydi ve o, kalemini bırakmayacaktı. Baskılar arttıkça Deniz daha fazla yazdı. İnsanlar onun ce-

saretinden ilham aldı, gerçekleri öğrenmek için daha da bilinçlendi.

Sonunda, yolsuzluk skandalına karışanlar adalet karşısına çıkarıldı. Gazetesi kapanmadı, aksine daha da güçlendi. Deniz'in ismi, cesur gazeteciliğin sembolü haline geldi. Yıllar sonra bile onun yazdığı haberler, gerçeğin peşinden gitmenin ne kadar değerli olduğunu anlatan birer miras olarak kaldı.

Ancak Deniz'in mücadelesi burada bitmedi. Onun kalemi, yalnızca bir olayı değil, birçok karanlık gerçeği aydınlatmak için çalışıyordu. Bir gün, başka bir yolsuzluk iddiası peşine düştü. Devlet kademelerinde dönen usulsüzlükler, kara para aklama iddiaları ve gizli anlaşmalar... Deniz'in cesur haberleri, artık yalnızca ülkesinde değil, uluslararası alanda da ses getirmeye başlamıştı.

Bir gün, bir telefon aldı. İsmi vermek istemeyen biri, ona çok daha büyük bir skandalın belgelerini ulaştırabileceğini söyledi. Deniz, bu yeni dosyanın peşine düştü. Bu kez karşısındaki tehlike daha büyüktü.

Artık sadece tehdit almıyor, fiziksel olarak da takip ediliyordu. Geceleri evine giderken arkasında sürekli bir gölge hissediyor, sabahları kapısında uyarı notları buluyordu.

Ama Deniz yılmadı. Kaynağıyla gizli bir noktada buluştu ve aldığı belgeler, devletin en üst düzey yetkililerinin karıştığı büyük bir yolsuzluğu ortaya koyuyordu. Bu haber, Deniz'i artık sadece bir gazeteci değil, bir direniş sembolü haline getirdi. Ancak haberi yayınlamadan önce gazetenin ofisi kimliği belirsiz kişiler tarafından basıldı. Bilgisayarlar kırıldı, belgeler yok edilmeye çalışıldı. Ama Deniz, her şeyi kopyalamıştı.

Sonunda, haber büyük bir uluslararası medya kuruluşunda yayımlandı. Deniz, artık sadece kendi ülkesinde değil, dünyada da konuşulan bir gazeteci olmuştu. Bu süreçte, hayatı tehlikeye girse de gerçeğin peşinde koşmaktan asla vazgeçmedi.

Artık bir gazeteci olarak sıradan bir hayat yaşaması mümkün değildi. Tehditler devam ediyor, Deniz gittiği her yerde takip edildiğini hissediyordu. Çalıştığı gazete ona destek vermeye devam etse de, Deniz'in güvenliği giderek daha fazla risk altına giriyordu. Bir akşam, ofisine dö-

nerken karanlık bir sokakta önünü kesen kimliği belirsiz kişiler tarafından kaçırıldı.

Gözlerini açtığında, bilinmeyen bir yerde bağlı haldeydi. Onu kaçırان kişiler, haberlerini geri çekmesini ve daha fazla yazmaması için tehdit etti. Ancak Deniz, korkuya boyun eğmeyecekti. Günler süren esaretin ardından beklenmedik bir şekilde serbest bırakıldı. Onu kaçırانların kim olduğu, neyin peşinde oldukları tam olarak anlaşılamadı. Ancak bir şey belliydi: Deniz'in sesi kesilemeyecekti.

Serbest bırakıldıktan sonra, Deniz daha güçlü bir şekilde geri döndü. Artık sadece bir gazeteci değil, gerçeğin peşinde koşan bir simge haline gelmişti. Hikâyesi dünya çapında yayıldı, gazeteciler ve halk onun için ayağa kalktı. Deniz'in mücadelesi, sadece bir haber değil, bir özgürlük hareketine dönüşmüştü.

O günlerden geriye, bir gazetecinin kalemiyle neleri değiştirebileceğini gösteren bir hikâye kaldı. Deniz, gerçeği yazmaya devam etti ve her zaman şu sözü hatırladı: "Haber, sadece yazılmış kelimelerden ibaret değildir. O, insanlara verilmiş bir sözdür."

HAYRUNNİSA TAŞ

Bana göre kitaplar hayatın en değerli hazinelerinden biridir. Her sayfada yeni bir dünya keşfetmek, farklı karakterlerle tanışmak ve farklı bakış açıları kazanmak mümkün. Kitaplar, sadece bilgi edinmek için değil, aynı zamanda hayal gücümüzü geliştirmek ve duygusal deneyimler yaşamak için de harika bir araç. Okudukça, kendimi farklı zaman dilimlerinde ve mekânlarda buluyorum.

Bir kitap okurken, karakterlerin hissettiklerini, yaşadıklarını adeta ben de yaşıyormuşum gibi hissediyorum. Özellikle edebî eserler derin düşüncelere dalmamı sağlıyor. Bu eserler, bazen beni düşündürüyor bazen de içsel bir yolculuğa çıkarıyor. Her kitap, bende farklı duygular uyandırıyor ve bu da okumayı daha da keyifli hâle getiriyor.

Bana göre, kitapların en büyük avantajlarından biri de bilgi edinme kapasitesidir. Farklı konularda yazılmış kitaplar sayesinde tarih, bilim, sanat gibi birçok alanda derinlemesine bilgi sahibi olabiliyorum. Özellikle biyografi kitapları ilham verici hayat hikâyeleri sunarak kendi hayatımda da yeni hedefler belirlememe yardımcı oluyor.

Ayrıca kitaplar sosyal bağlarımızı da güçlendirebilir. Bir kitabı okuduktan sonra arkadaşlarımla veya ailemle o kitap hakkında konuşmak ortak bir dil oluşturmamıza yardımcı oluyor. Bu tür sohbetler hem düşüncelerimi ifade etme fırsatı sunuyor hem de başkalarının bakış açılarını anlamama yardımcı oluyor.

Kitapların sunduğu bir diğer güzellik de insanı yalnız hissettirmemeleri. Kendimi kötü hissettiğimde bir kitabın sayfalarına sığınmak bana huzur veriyor. O an karakterlerin dünyasında kaybolmam gerçek hayattaki sorunları unutmama yardımcı oluyor. Bu yüzden kitaplar benim için bir tür kaçış yolu da.

Kitap okumak sürekli bir öğrenme sürecidir. Her yeni kitap yeni bir şeyler öğrenmemi sağlıyor. Okudukça farklı düşünce yapılarıyla tanışıyor ve kendimi geliştirme fırsatı buluyorum. Bu da beni daha açık fikirli ve empatik bir birey hâline getiriyor.

Yani kitaplar sadece birer nesne değil, ruhumuzu besleyen, bizi büyüten ve hayatta dair birçok şey öğretip zenginleştiren birer arkadaş. Onlarsız bir dünya düşünemiyorum. Kitapların sunduğu bu zenginlik hayatımın vazgeçilmez bir parçası hâline geldi.

TUĞBA YÜCEYURT

KADIN HAKLARI

Kadın hakları yalnızca kadınları değil, tüm toplumu ve insanlığı ilgilendiren temel bir insan hakkıdır. Kadınların toplumda yüzyıllardır sürdürdüğü bu mücadelede tek amaçları, toplumun daha adil ve eşit olmasını sağlamaktır. Tarih boyunca kadınlar toplumda hep var olmuşlardır; eğitimden iş hayatına, iş hayatından siyasete... Ama bu alanlarda yine ayrımcılık, eşitsizlik ve engellerle karşılaşmışlardır. Ancak aynı zamanda eşitsizliği ve engelleri aşmak için de büyük bir çaba sarf etmişlerdir. Kadınların hakları için olan bu mücadelesi temelinde eşitlik, adalet ve saygıya dayanır. Bu basit değerler için kadınlar, geçmişten günümüze kadar büyük bir çaba sarf etmişlerdir.

Kadınların eşit haklara sahip olmak istemesi, yalnızca özgürlüklerinin korunması için değil, aynı zamanda toplumun ekonomik ve sosyal kalkınması için de önemlidir. Zamanımızın araştırmacıları, kadınların eşit olduğu toplumların daha düzenli, barışçıl ve maddi olarak da daha iyi yerlere geldiğini göstermektedir. Ancak günümüzde dahi böyle bir şeyin yanından bile geçilemez. Çünkü yıllar geçtikçe kadınlar daha çok eşitsizliğe, ayrımcılığa uğramışlar ve hatta şu an bunlardan daha da kötüsü şiddetle mücadele etmek zorunda kalıyorlar. Bu şiddet vakaları, hepimizin üzerinde gerçekten düşünmesi gereken bir konudur. Bu mücadelede farkındalık yaratmak, eşitliği güçlendirmek ve kadınların sesini duyurmak önemli bir adımdır.

Sonuç olarak, bu konuyu sadece bir bireyin sorunu olarak değil, toplumsal huzur ve dayanışmanın olabilmesi için de önemli bir sorun olarak görüp ona göre hareket etmeliyiz. Çünkü kadın hakları, insan haklarıdır.

ECRİN GÜLER

SESSİZ ÇIĞLIKLAR

Anlamayan gözlere anlatma artık
Sözlerin yankılanır boşlukta yalnız
Görmezden gelen kalbe dokunma sakın
Kendi ışığında parılda, aydınlığında

Sağır duvarlara fısıldama derdini
Dinlemeyen kulaklar duymaz ki seni
Anlam yükleme boş yüreklere
Değerin bilinsin kendi özünde

Yalnızlık bir kale, surları yüksek
İçinde sen varsın en yüce gerçek
Unutma bunu, önceliğin sensin
Kendi bahçende çiçekler açtır, solma

Ayna misali yansıt kendini
Kırık camlarda arama sevgini
Kendi sesini duy, kendi yolunu çiz
Hayat senin, kendi hikâyeni yaz

Doha ALMASHAD

İSLAM'IN PARLAK IŞIKLARINDAN BİRİ: RAMAZAN

Bir zamanlar dağlarla çevrili, yeşil tarlaları ve berrak su kaynaklarıyla huzur dolu bir köy vardı. Bu köyde insanlar eskiden birbirleriyle yakın dostluklar kurar, yardımlaşır ve birbirlerine destek olurlardı. Ancak zaman içinde bu güzel gelenekler zayıflamıştı. İnsanlar sadece kendi işleriyle ilgilenir olmuş, komşular neredeyse birbirlerine selam vermez hâle gelmişlerdi.

Ramazan ayı yaklaşırken köyün en bilge kişisi olan İbrahim Efendi bu durumdan rahatsızlığını dile getirmeye karar verdi. Yaşlı gözleriyle köy meydanına çıktı, köylüleri topladı ve onlara seslendi:

“Sevgili Kardeşlerim,
Ramazan sadece aç kalmak değildir. Oruç ruhun arınması, kalplerin birbirine yaklaşmasıdır. İslam bize Ramazan’da sadece yemeden içmeden uzaklaşmaktan değil, insanlara merhametli olmaktan, sev

giyle yaklaşımdan, onlarla yardımlaşmaktan da bahseder. Gelin, kalplerimizi temizleyelim ve birbirimize el uzatalım.”

İbrahim Efendi’nin sözleri köylüler arasında yankı bulsa da, çoğu kişi Ramazan’ı sadece oruç tutarak geçireceklerini düşünüyordu. Ancak köyde yaşayan gençlerden Ahmet, bu sözleri tabiri caizse- tüm hücreleriyle hissetti. Dürüst ve çalışkan bir gençti ancak bu ona yetmiyordu. Uzun zamandır bir huzursuzluk hissediyordu. Hayatın anlamını sorguluyor, daha fazlasını yapmak istiyordu. İbrahim Efendi’nin sözleri bir ışık yakmıştı. Bu sırada en yakın arkadaşı Mehmet’le karşılaştı. Mehmet, Ahmet’in düşünceli hâlini fark edince merakla sordu: “Ahmet, ne oldu? Neyin var?”

Ahmet içini çekerek cevap verdi: “Mehmet, İbrahim Efendi haklı. Ramazan sadece oruç tutmak değil. Çevremizde yardıma muhtaç insanlar var. Onlara destek olmalıyız.” Mehmet başta tereddütle “Bizim elimizden ne gelir ki?” diye sordu. Ahmet kararlıydı. “Bir yerden başlamamız lazım. Gel, önce Zeynep teyzenin yanına gidelim.”

Zeynep teyze, yıllardır yalnız yaşayan yaşlı bir kadındı. Yardım istemekten ekindir, kimseye yük olmak istemezdi. Ahmet ve Mehmet her sabah onun kapısını almaya başladılar. Ona yemek götürüyor, evinin işlerini yapıyor, onunla sohbet ediyorlardı. Zeynep teyze, gözleri dolarak onlara teşekkür ediyordu: “Allah razı olsun evlatlarım, siz gerçek anlamda Ramazan’ı yaşıyorsunuz.” Mehmet, “Ahmet, haklıymışsın.” diyordu gülümseyerek, “Gerçekten bir şeyleri değiştirebiliriz.”

Birkaç gün sonra Ahmet, Hasan amcaı da ziyaret etmeyi önerdi. Hasan amca yaşlıydı ve artık tarlasını ekemediği için geçim sıkıntısı çekiyordu. İkiisi birlikte Hasan amcanın tarlasına giderek yardım etmeyi teklif ettiler. “Hasan amca, bu Ramazan’da tarlanı birlikte ekip biçelim. Sana destek olmak istiyoruz.” Hasan amca şaşkınlıkla gençlere baktı. Gözleri dolarak “Evlatlarım, sizin gibi gençler olduğu sürece bu köy hiçbir zaman düşmez. Allah sizden razı olsun.” dedi.

Ahmet ve Mehmet’in iyilik hareketi köyde hızla yayılmaya başladı. Bunu gören diğer gençler de onlara katılmaya karar verdiler. En yakın arkadaşları Yusuf ve Ali de bu hareketin bir parçası olmak istediler. “Biz de yardım etmek istiyoruz,” dedi Yusuf. “Köyde yardıma ihtiyacı olan daha pek çok insan var.”

Böylece dört genç, Ramazan boyunca köyde yardıma muhtaç herkese ulaşmak için bir plan yaptılar. Her akşam bir grup hasta ve yaşlıları ziyaret ederken diğer grup fakir ailelere yemek

dağıtıyordu.

Günler geçtikçe bu iyilik hareketi sadece gençlerle sınırlı kalmadı. Köydeki kadınlar da yardıma katılmaya başladı. Genç kızlar ve anneler, fakir aileler için yemek yapmaya, komşularıyla paylaşmaya başladılar.

Köydeki zenginler de bu değişimi görüp harekete geçti. Mallarının bir kısmını fakirlerle paylaşmaya, ihtiyaç sahiplerine para ve erzak yardımı yapmaya başladılar. Artık iftar sofraları sadece yemek için değil, sevgi ve dayanışmayı paylaşmak içinde de bir araya gelinen zamanlar olmuştu.

Ramazan ayının sonlarına doğru İbrahim Efendi köylüyü tekrar meydana topladı. Yüzündeki mutluluk görülmeye değerdi. Köydeki bu büyük değişimi görmek onu derinden mutlu etmişti.

“Sevgili kardeşlerim,

İşte gerçek Ramazan budur. Yalnızca bedensel oruç değil, kalp orucu da tutmaktır. İslam bize sadece aç kalmayı değil, kalplerimizi iyilikle doldurmayı da öğretilir. Yardımlaşmak, birbirimize el uzatmak içsel huzurumuzu bulmamıza yardımcı olur. Unutmayın, gerçek zenginlik mal mülk değil, kalpten yapılan iyiliklerdir.”

O günden sonra Ahmet, Mehmet, Yusuf ve Ali’nin başlattığı bu iyilik hareketi sadece Ramazan’a özgü bir şey olmaktan ıktı. Köy halkı her zaman birbirine destek olmaya başladı. İnsanlar birbirine daha yakın, daha sevgi dolu ve daha merhametli hâle geldiler.

Ve böylece Ramazan yalnızca bir oruç ayı değil, kalpleri birbirine yaklaştıran, insanlığa iyiliği ve yardımlaşmayı öğreten bir mevsim hâline geldi.

İFTARIMIZ

İFTAR: PAYLAŞMA-KARDEŞLİK

Ramazan ayının en güzel yanlarından biri, arkadaşlarımızla ve sevdiklerimizle bir arada güzel vakit geçirerek birlikte iftar yapmaktır. Bu yıl okulumuzda düzenlenen iftar yemeği hepimiz için unutulmaz bir anı olarak kaldı. Arkadaşlarımızla, öğretmenlerimizle buluşarak aynı sofralarda akşam ezanı okunana kadar hoşça vakit geçirdik, iftar öncesinin o eşsiz güzelliğini yaşadık. Aynı gayeye odaklanan insanların çoğalışını hazzettik. Ve hep beraber bugünün değerini, bereketini hissettik.

İftar programı, okul bahçesinde özenle hazırlanmış masallarla çevrelenmişti. Sofralarımızda Ramazan'ın eksik olmazları pide, hurma, su ve ayran vardı. Herkes oturmak istediği yere oturdu. Akşam ezanından önce yemek sırasına geçtik. Yemeklerimizi alıp yerimize oturarak ezanın okunmasını bekledik. Bu esnada çalan tasavvuf musikisi manevi atmosferimizi katbekat artırmıştı. Ezan okunduktan sonra yemeklerimizi hep beraber eğlenerek yedik. Yemekten sonra okul müdürümüz yemek duası okudu. Yaklaşık 180 kişi ellerimizi açıp hep beraber âmin dedik. Sonra yardımlaşma ve iş birliğiyle çöplerimizi kaldırıp sıraları yukarı ve kantine götürdük. İşlerimiz bittikten sonra herkes huzurla evlerine gitti.

Bu anlamlı ayda, bu anlamlı iftar programı ile okulumuzdaki kardeşlik ve birliktelik duygularımız artmış oldu.

MELEK KEKİK

İFTARIMIZ

AL TOPRAKLAR

Şanlı vatan, ezel benimdir, ebed,
Hançer vurulmaz sineme leb'ed leb'ed.
Hudûd-ı aşkıma kefen biçemez,
Zalim felek, zindan olmaz bu medded.

Kükremiş aslanım, zincir neye yarar?
Hür doğan irfanlı kul diye esir mi var?
Göğsümde imanla, özümde cidal,
Düşman seli gelse, akarım duvar!

Al kanla yoğrulmuş toprağım benim,
Ecdâdımın ruhu, serhatte emin.
Gök kubbe şahidim, yıldızlar yoldaş,
Mâziye sığmazken tarihi de derin.

Ey pâk millet, ey şerefli bayrak,
Dalgalan ebedî, sönme sakın!
Tufanlar, fırtınalar vurursa bile,
Hakk'ın emriyle yeniden doğarsın!

Nurşen KARABİBER

APÂŞİKÂR DİVANE

Sürûr bahşeder mi sensiz bu cihan?
Gönlüm virâne, hasretin bîpâyân.
Bir şeb-i yârede, düşer mi şevkım?
Aşkın hükmündedir ömrüm her an.

Ey mâh-ı hüsn, ey bahar-ı dehrim,
Sensiz nice sürer bu ömrü sehrim?
Bir kez tebessüm et, sunsun felek de,
Bahtıma müjdesin, nurdan takdîrim.

Nurşen KARABİBER

SİSLİ KEMAN

Şehir, varoluşun en acımasız yansımalarından biriydi. Beton yığınlarının arasında kaybolan dar sokaklarda sis, gece ve gündüzü ayırt etmeyi imkânsızlaştırıyor. Öyle ki yolda yürüyen insanların yüzleri bile bulanıklaşıyor, hepsi aynı görünüyordu. Dip dibe sıkıştırılmış evlerin boyları solmuş, hatta çoğu ev boyanmaya bile layık görülmemiş olacaktı ki, özensizce yapılmış bir sıva kâfi gelmişti.

K, tam da böyle bir dünyaya her gün olduğu gibi bugün de uyanmıştı. Kullanılmaktan yıpranmış, beyaz rengi griye dönmeye başlamış çarşafına iyice dolanmış, uyanması gerektiği gerçeğini kabul lenmeye çalışıyor gibi görünüyordu. Sonunda yatağından kalktığında, yıllardır başucundan ayıramadığı, telleri zamanın acımasızlığıyla eskimiş, parmaklarının izleriyle yıpranmış kemanına baktı. Hayatın ona kazandırdığı en sadık dosttu bu keman. Bu kısa bakışmanın ardından hızlıca üstünü giyindi. Kemanını da yanına alarak evden çıktı. O binanın dar merdivenlerinden inerken kapıların ardında yankılanan tartışmalar, çocuk ağlamaları, televizyon hışırtıları ona eşlik ediyordu.

Binadan çıktığında sisli sokaklarda dolanan bulanık yüzlü insanların arasında yürürken bir yandan da düşünüyordu. Eğer bu ay düzgün bir iş bulamaz, evinin kirasını ödeyemezse ev sahibi onu evden atacaktı. Gazete sayfalarından kopardığı sayısız iş ilanına başvurmuştu, ancak hiçbirinden geri dönüş alamamıştı.

Bugün de kapısının önünde iş ilanı olan birkaç dükkâna uğramıştı. Fakat onlar da olumsuzdu. Yağan yağmur damlalarının altında attığı her adım onu meydanın ortasında duran melek heykelinin önüne götürüyordu. O, bu heykelin önünde ara sıra kemanını çalar, birkaç dinleyici bulur hatta belki birkaç bozuk para toplar, karnını doyururdu. Ama bu sefer niyeti biraz farklıydı. İçten içe vasıfsız veya tecrübesiz olmadığını anlatmak, onun ve yeteneğini görmezden gelen bu toplumu eleştirmek istiyordu. İçindeki bu arzuyla kemanına iyice sarıldı. Bu kez

hiç çalmadığı kadar güzel çalıyor ve her yayı kemanı ile buluştuğunda zihninin derinliklerinde daha fazla kayboluyordu. Yağmur damlaları onun müziğine eşlik ederken haykırışını duyan insanlar, onun bu sitem dolu müziğine kulak veriyorlardı. Ama K gözlerini kapatmış, her şeyden habersiz, sadece içini döküyordu. Sonunda gözlerini açtığında karşısında gördüğü kalabalık onu şaşırtmıştı. İlk defa bu kadar fazla insan onun müziğini dinlemek için durmuştu.

Aklına bir fikir gelmişti. Bir elinde kemanı, bir elinde bozukluk dolu keman çantasıyla karşısındaki harabe evin merdivenlerinden yukarı koşmaya başladı. Her adımında çantasındaki bozuk paralar ortalığa saçılıyor, kendisi de nefes nefese kalıyordu. Sonunda en tepeye çıktığında artık müziğini tüm dünyaya duyurmak için hazırды. Kemanını çıkardı ve tekrar çalmaya başladı. Saatlerce, tekrar tekrar... Parmak uçları soyulmuş, boynu ağrımaya başlamıştı. Ama bu onun için önemli değildi. Onun için sise karışan notalar, dünyanın her yerine müziğini ulaştırıyordu.

Birkaç adım attı. Her adımında sise karışmaya, gecenin karanlığıyla bütünleşmeye daha fazla yaklaşıyordu. Birkaç adım daha... Kendini durduramıyordu. Ta ki ayaklarının altındaki boşluğu hissedene kadar.

Havalar iyice soğumuştı. Karga ve minik kuş birbirlerine sokulmuş, ısınmaya çalışıyorlardı. Minik kuş, gözlerini yavaşça açtı, uykusundan uyanmıştı. Siyah karga sıcak bir gülümsemeyle ona baktı: “Umarım iyi bir uyku çekmişsinizdir ufaklık.”

Muhabbet kuşu uykulu bir şekilde ona baktı, esnedi: “Hala uykum var ama, ayrıca çok acıktım.”

Minik kuş ağaç kabuğunun içinde saklandığı birkaç atıştırma için ağzına atarken karga da onu izledi, tabii görebildiği kadarıyla. Bu yüzden de buradaydı ya, gözlerindeki o bulanıklık onun en büyük zayıflığını ve hayatının en kötü gününü hatırlatıyordu. Yüzü ifadesizleşti bunları düşünürken, anıları depreşti.

(1 yıl önce)

Karga kafesinde mutlulukla uyukluyordu -sahibini beklerken yaptığı bir alışkanlık-, sahibiyle bugün yapabilecekleri maceraları düşünüyordu. Belki bahçede çiçek koleksiyonları için çiçek bakarlardı veya yakındaki bir ormanda keşfe çıkarlardı. Karga bunları düşünürken sahibi içeri girdi. Küçük çocuk sırtarak kargasına baktı: “Bugünkü heyecan dolu anılarımız için hazır mısın, dostum?”

Karganın gözleri parıldadı, hazır olduğunu göstermek amacıyla kanatlarını çırpı. Çocuk, kargayı kafesinden çıkartıp omuzuna yerleştirdi. Annesinin yanına koştu ve ondan izin aldıktan sonra ormana koştu, karga ise onun yanında uçarak ona rehberlik ediyordu. Karga uçarken en yakın arkadaşına, sahibine, ilk insan dostuna baktı; gülümsemeden edemedi. Saatlerce birlikte oyun oynadılar ve yeni anılar biriktirdiler... Derken biri sinsice onu yakaladı ve eline bir sopa alıp karganın yüzüne vurdu. Küçük çocuk korku içinde olayı izledi, ani bir güçle zorba çocuğu itti ve kargasını alıp eve doğru kaçtı. Hem karganın hem de oğlanın yü-

zü mahvolmuştu ama bu çocuğun umurunda değildi. Tek istediği minik dostuna bir şey olmamasıydı. Eve vardığında annesi dehşete kapılmıştı, babası sinirlenmişti ve hemen oğluyla ilgilenmeye başlamıştı. Bütün aile çocuk ile ilgilenince kargayı unutmuşlardı, bunun sonucunu ise karga çekmişti. Yaraları yüzünden gözleri iltihap kapmıştı ve görme yetisi büyük ölçüde bozulmuştu. Küçük çocuk, kargayı iyileştirmeyi denedi ama nafiyleydi. Bir müddet sonra oğlan kargasının bir daha asla eskisi gibi olmaya-çağını anladığı zaman kargasına olan ilgi ve sevgisi yavaş yavaş azaldı. Buna rağmen karga her zaman yaptığı ciyaklamaları yapıyordu, belki arkadaşı onunla biraz daha ilgilenirdi. Tüm bunların boş bir uğraş olduğunu sahibi ve ailesi onu bırakıp gittiğinde anlamıştı. Sahibi ile ilgili hatırladığı en son şey ise sahibinin ona öfkeli bir şekilde bağırmasıydı: “Ne kadar değersiz bir kuş oldun sen! Bıktım artık senden, çirkin kuş!”

Karganın yüreği parçalanmıştı, tam göremese bile en değerli dostu dediği kişinin ona nefretle, bıkkınlıkla baktığını biliyordu. Gerçekten de değersiz ve zavallı bir kuştı sanı- rım...

(Günümüz)

Karga birden muhabbet kuşunun sesiyle kendisine geldi.

“Hey, beni dinliyor musun?”

“Ah, affedersin... Bir yerlerde kaldı aklım. Ne demiştin?”

“Kış için biraz daha erzak toplamamız lazım!”

“Olur, yarın yaparız.”

Minik kuş bir şeylerin tuhaf olduğunu sezdi ve hiç düşünmeden karganın tüyünü çekti.

“Mutsuz olmayı bırak!”

“Ah! Acıdı, minik kuş.”

“Mutsuzluğunu bana yayacaksın diye korkuyorum.”

“Özür dilerim, miniğim.” Karga batan güneşe bakarak mırıldandı. Hâlâ tam olarak aklı muhabbet kuşunda değildi.

“Biliyor musun, benim için çok değerlisin!” Muhabbet kuşu neşeyle gülümsedi. Karga ona bakakaldı, aralarındaki sessizlik tuhaf ama hoş bir an yarattı. Belki de o kadar değersiz siz değildi.

“MEVLÂ GÖRELİM NEYLER, NEYLERSE GÜZEL EYLER!”

Delikanlı Hayat: “Delikanlı Hayat” isimli dergimizin 12. sayısını hazırlıyoruz. Bu sayıda söyleşi geleneğimizi sizinle sürdürmek istedik. Davetimize icabet ettiğiniz için teşekkür ediyoruz. Klasik bir soruyla giriş yapıyoruz: Kendinizden bahseder misiniz?

Tevfik Hayati Hoca: Size ve öğrenci arkadaşlarımıza teşekkür ediyorum. Bursalıyım, 1987 doğumluyum. Üç kardeşiz, bir ablam ve benden üç yaş küçük erkek kardeşim var. Babam 2018’de vefat etti. 2005 yılında liseden mezun olduktan sonra İstanbul Üniversitesinde okudum. İstanbul Üniversitesinde Sanat Tarihi Bölümüne 1 yıl devam ettim. 2. yıl sanat tarihiyle aramda bir uyumsuzluk olduğunu fark ettim. 2007 yılında tekrar sınavlara girdim. Bu defa Marmara Üniversitesi Tarih Bölümünü kazandım ve 2012’de bu bölümden mezun oldum. Üniversiteden sonra kısa bir süre Yakın Çağ alanında yüksek lisans yaptım. Ders dönemini bitirdim ama tez

bölümüne geçtiğimde devam ettiremedim. Formasyonumu 2015 yılında aldım. Öğretmenlik atamam geçen yıl gerçekleşti. İlk öğretmenlik deneyimimi burada yaşamış oldum, bu 2. yılım.

Delikanlı Hayat: Peki, dershanede çalıştınız mı?

Tevfik Hayati Hoca: Hayır, hiç çalışmadım. Ben zaten 2005-2015 yılları arasında İstanbul’daydım. 2015 yılında üniversiteden döndükten sonra köyde yaşadım. Hayatım köyde geçti. Hatta orada büyükbaş hayvanlarımız vardı, onlarla ilgilendik. 2018’de babamın vefatından sonra annemle beraber 2022 yılına kadar bu işimizi devam ettirdik. 2016 yılında 6 ay askerlik sürecim oldu. Onun haricinde 2022 yılına kadar köydeydim.

Delikanlı Hayat: Tarih bölümüne ilginiz olduğu için mi tarih bölümünü okudunuz yoksa sınav sonucuna göre mi o bölüme gittiniz?

Tevfik Hayati Hoca: Kesinlikle Türk tarihi. Üniversite yıllarımda Türk edebiyatı, Türk tarihi, Anadolu Selçuklu, Büyük Selçuklu, Osmanlı gibi alanlar daha çok ilgimi çekti.

Delikanlı Hayat: Bir olayın iki tarafı olur ya tarihte, mesela bir tarafta Bizans diğer tarafta Türkler. Aynı olayın, aynı savaşın iki farklı milletin tarihindeki yansımaları muhtemelen aynı olmuyordur. Bu söylediğimi örnekleyecek bir olay hatırlıyor musunuz?

Tevfik Hayati Hoca: Özel bir örneğini hatırlamıyorum ama yenen veya yenilen olaya taraflı bakmamalı. Tarih anlatırken, makale veya kitap yazarken objektif olunmalı.

Delikanlı Hayat: Sizce öyle yapılıyor mu?

Tevfik Hayati Hoca: Yapılıp yapılmadığı konusunda çok soru işareti var tabii. Mesela, Osmanlının Mısır'a hâkim olması meselesinde Mısırlılar, ders kitaplarında Osmanlı dönemini işgal olarak görüyor. Gerçekte Osmanlı Mısır'ı sömürmemiştir. Mısırlılar ise sömürü gibi anlatıyorlar.

Delikanlı Hayat: Bu özel örnek üzerinden konuşuyorum, Osmanlının düsturu "ılayikelimetullah" idi deniyor ya, Mısırlılar zaten Müslüman, oraya niye sefer yapıyoruz? İslami bir hareket noktasından ziyade, bir iktidar savaşı mı söz konusu?

Tevfik Hayati Hoca: "İlayikelimetullah" Müslüman olmayana, gayrimüslim üzerine yapılan, dini/İslam'ı yüceltmek amacıyla yapılan savaşlara denir. Fethedilen yer gayrimüslimden Müslüman'a geçtiyse fetihtir.

Delikanlı Hayat: Ama Mısır Müslüman'dı zaten?

Tevfik Hayati Hoca: Müslüman'dı ama oradaki yönetim farklıydı. Mısır ve Kutsal Toprakların Osmanlı Devleti'ne geçmeden önce Memlük Hanedanı ile birtakım sorunları vardı. Hicaz suyuolları sorunu vardı, orası üç din için de kutsaldı: Yahudiler, Müslümanlar, Hristiyanlar. Çünkü üç dinin de çıkış noktası Kudüs'tü. Kutsal bölge olduğu için ve Osmanlı Devleti su yollarının tamirinin kendilerinin sorumluluğunda olduğunu düşünüyor-du.

Delikanlı Hayat: Üniversitede Osmanlı lehçesi öğretiliyor. Siz de bu eğitimi aldınız mı?

Tevfik Hayati Hoca: Evet, tarih bölümünde de vardı. Osmanlıca biliyorum. İlk yıl zaten Osmanlı Türkçesi öğretiliyor. 3. ve 4. yıllarda seçmeli dersler olur. Bir iki tanesi ana ders olur, diğerlerini siz seçersiniz. Ben de Osmanlıca seçmiştim.

Delikanlı Hayat: (Hayrullah Hoca) "Osmanlı lehçesi" yanlış bir tabir galiba. Bu konuda genel kanaat Osmanlı Türkçesidir. Alfabe farklıdır. Kelime hazinesi bakımından biraz farklıdır ama birçok Osmanlı Türkçesiyle ya-

zılmış metni günümüz alfabesine çevirirsek yani Latinize edersek büyük bir oranda anlarız.

Tevfik Hayati Hoca: Osmanlıca diye bir dil yok aslında. Sadece Türkçeyi Arap alfabesiyle yazıyorsunuz. Tabii bunun haricinde birkaç tane farklı harfler de var. Dil konusu çok derin. 1928'de Harf İnkılabı yapıyoruz. Harf inkılabı tartışması da Osmanlıda 19. yüzyılda başlıyor aslında.

Delikanlı Hayat: Peki, üniversite yıllarınızda öğretmenlik dışında istediğiniz farklı bir meslek var mıydı?

Tevfik Hayati Hoca: Yok, hiç öyle bir düşüncem olmadı.

Delikanlı Hayat: Olmayanlarla uğraşmıyor galiba Tevfik Hocam. Hayatın getirdiği olağan şeyler üzerine kanaatkâr bir şekilde yaşayıp giden bir profiliniz var gibi.

Tevfik Hayati Hoca: Doğru, genelde öyle. Çok idealist bir yönüm yoktur.

Delikanlı Hayat: Peki, bize tarih ile ilgili önelebileceğiniz, hem tarihi çok doğru anlatan hem de çok hoşunuza giden bir kitap var mı?

Tevfik Hayati Hoca: Şimdi, "çok doğru anlatmış" ifadesi kişiden kişiye değişebilir ama okuduğum ve çok etkilendiğim birkaç kitap var. Bunlardan biri *Devlet Ana*. Osmanlı'nın kuruluş yıllarını anlatır, dili de çok güzeldir. Sanki halktan biri gibi konuşur. Bir de Tarık Buğra'nın *Osmancık* kitabı var; o da yine *Devlet Ana* ile aynı konuları anlatıyor.

Delikanlı Hayat: Peki hocam, her devletin kendi yazdığı bir tarihi var. Şimdi günümüzde de yaşadığımız olaylar var. Sizce gelecekte 21. yüzyılda geçen olaylar ders olsa, bu derste neler olurdu?

Tevfik Hayati Hoca: Pandemi en başta gelebilir.

Delikanlı Hayat: Hocam, bildiğimiz kadarıyla bekârsınız. Kızlar genellikle beyaz atlı prenslerini beklermiş. Peki, sizin karşınıza beyaz gelinliğini giyip bir hanımefendi çıkmadı mı?

Tevfik Hayati Hoca: Yok çıkmadı, hiç öyle bir girişimim de olmadı.

Delikanlı Hayat: Peki, ufukta uygun adaylar olursa öyle bir şey beklemeli miyiz? Düğünde oynamanın hayalini kurmalı mıyız?

Tevfik Hayati Hoca: Lise yıllarında tarih dersine ilgimin olduğunu, tarihi sevdiğimi fark ettim. Hocalarımdan da bunda katkısı var. Aynı zamanda edebiyat dersine de ilgim vardı. Hocamız her

ay bir kitap belirleyip okumamızı ve özetini çıkarmamızı isterdi. Türk edebiyatı ile ilk defa lise yıllarında tanışmıştım. Yavuz Bahadıroğlu'nun tarih serisi vardır. Tarihi hikâyeleştirerek roman formatında anlatır. Sanki siz de kendinizi kitabın içinde, elinizde kılıç ile savaşıyormuşsunuz gibi hissedersiniz.

Delikanlı Hayat: Eğitim fakültesinden mezun değilsiniz, Fen-Edebiyat Fakültesinden mezunsunuz, tarih öğretmenliğinden ziyade tarih bilimcisisiniz. Bu alanla yakından ilgilenmek mi istersiniz yoksa tarih öğretmenliğinde devam etmek mi?

Tevfik Hayati Hoca: Fakültede okurken, öğretmenlikten ziyade hedefim akademisyenlikti ama devam ettiremedim. Herkesin öyle bir hayali vardır Fen-Edebiyat'ta, daha sonra hayatın gerçekleriyle karşılaşılıyor: yaşam şartları, ekonomik imkânlar ve daha birçok faktör...

Delikanlı Hayat: Şu an baktığımızda birçok büyük devletin köklü tarihleri var. Bu tarihlerde sizi en çok kendisine çeken, okumayı en çok sevdiğiniz tarih hangi devletin tarihi?

Tevfik Hayati Hoca: Şu an için öyle beklediğim biri yok ama olursa da davet ederiz.

Delikanlı Hayat: Hocam, peki "Bay T" kim ya da nedir?

Tevfik Hayati Hoca: Onun isim babası Oğuz Hocamızdır. İlk defa o söyledi, ondan sonra diğer hoca arkadaşlarımız da böyle söylemeye başladı. Normalde benim ismim Tevfik Hayati Yıldız. Ailem bana Hayati der, buradaki hocalar ise Tevfik Hoca diye hitap ediyor.

Delikanlı Hayat: Beşiktaşlı olduğunuzu bu sene öğrenmiş olduk. Siz bir Beşiktaşlı olarak nelere karşısınız?

Tevfik Hayati Hoca: Karşı olduğum çok bir şey yok, aslında hiç yok. Benim genellikle kırmızı, net çizgilerim yok ama yine de siyah

ve beyazı severim.

Delikanlı Hayat: Peki hocam, sizce aydınlık mı iltir yoksa karanlık mı?

Tevfik Hayati Hoca: Her şey zıddıyla bilinir ama önce hangisi oluştu sorusu var. Gün de aslında geceden başlıyor. Mesela Osmanlı'da gün akşamdan başlıyor. Yani Hicri Takvim'de gün akşamdan başlar, ay yılı esas alınır.

Delikanlı Hayat: Hocam, ıssız bir adaya düşseniz yanınıza alacağınız üç şey ne olurdu?

Tevfik Hayati Hoca: Herhalde ilk önce oradan kurtulmak için bir eşya alırım. Çünkü orada doğal şartlara uyum sağlamak önemli. Öncelikle hayatta kalabilmek en büyük mesele. Hani biraz gerçekçi bakıyorum; herhalde orada kitap okumayı düşünmem. İlk önce hayatta kalmaya çalışırım. Yiyecek, içecek ve kurtulmak için yardım isteyebileceğim bir telefon olur herhalde.

Delikanlı Hayat: Kitap konusunda iyi bir okuyucusunuz anladığımız kadarıyla. Peki, en sevdikleriniz neler? Hayatınızın en önemli üç kitabını bizimle paylaşır mısınız?

Tevfik Hayati Hoca: En beğendiğim kitap *Devlet Ana*. Kuruluş dönemi açısından da çok etkileyici.

Delikanlı Hayat: Peki, en sevdiğiniz film nedir?

Tevfik Hayati Hoca: En sevdiğim film *Cesur Yürek*. Bir de *Cennetin Krallığı* var. Yenilerde komedi ve romantik filmleri daha çok seviyorum, korku ve savaş filmlerinden pek hazzetmiyorum.

Delikanlı Hayat: Hocam, zaman ayırdığınız için çok teşekkür ederiz.

Tevfik Hayati Hoca: Çok keyifliydi, ben de teşekkür ederim.

Dünyada haksızlıkların, adaletsizliklerin eksik olmadığı bir gerçek. Ama bazı zulümler var ki, insanlar bilmesine rağmen sessiz kalmak zorunda bırakılıyor. İşte Doğu Türkistan meselesi de tam olarak böyle bir trajedi.

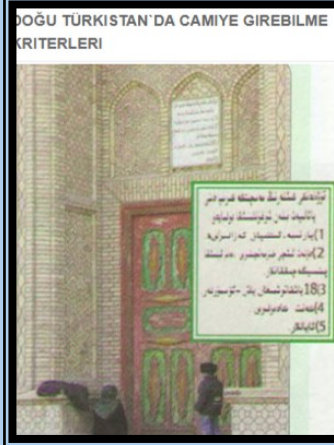
Çin hükümeti yıllardır Uygur Türklerine baskı uyguluyor. Ama bu baskı öyle sıradan bir şey değil; kimliklerini, dillerini, dinlerini ve hatta aile yapılarını hedef alan sistematik bir yok etme çabası. Kamplara kapatılan insanlar, zorla çalıştırılan işçiler, ailesinden koparılan çocuklar... Tüm bunlar artık belgelenmiş gerçekler. Ama ne yazık ki büyük devletler, buna bizim ülkemiz de dâhil, ekonomik çıkarlar uğruna bu zulme sessiz kalıyor.

Peki, bu kamplarda ne oluyor? Burası aslında açık hava hapishanesi gibi. İnsanlara kendi dilleri konuşturulmuyor, inançlarını özgürce yaşayamayacak duruma getiriliyor. Zorla çalıştırılıyorlar. Kadınlar ise baskının en ağırını yaşıyor; bazıları zorla kısırlaştırılıyor, zorla Çinli erkekler ile evlendiriliyor. Yani mesele sadece bir siyasi baskı değil, tam anlamıyla bir kimlik silme operasyonu.

Ama işin en acı tarafı ise bu konu dünya gündemine yeterince taşınmıyor. Haberlerde birkaç defa yer alıyor, sonra unutuluyor. İnsan hakları konusunda mangalda kül bırakmayan devletler, iş Çin ile olan ticari ilişkilere geldiğinde baş çevirip susmayı tercih ediyor.

O yüzden bu meseleye duyarsız kalmamak gerekiyor. Elimizden ne gelse kârdır demek lazım. En azından birkaç insana sesimizi duyurup bu konuda farkındalık yaratabiliriz. Çünkü tarih, sadece zulmedenleri değil, zulme sessiz kalanları da yazıyor.

KİMLER CAMİYE GİREMEZ?

Hoten Lop Camisi'ndeki "Aşağıdaki kişilerin mescide girip dini faaliyette bulunmaları yasaktır" denilen levhada yasaklılar listesi şöyle sıralanıyor:

- 1-Partiye girmeye namzet öğrenciler,
- 2-Devlet memurları, işçileri ile emekliler ve izine ayrılmış olanlar,
- 3-18 yaş altındakiler,
- 4-Kent yöneticileri ve memurları,
- 5-Kadınlar

Kemal SAYAR anlatıyor: "Tianenmen olaylarından (1989) sonra Çin devleti Doğu Türkistan'da kurşuna dizdiği Uygur gençlerinin ailelerine birer mektup gönderir: Oğlunuzu öldürmek için ... adet kurşun sarf ettik. Bu kurşunların bedeli ... yuandır. Bu parayı Çin devletine ödeyiniz!"

Ahmed ALOŞ-Ayşe ÜZELGE-Ecrin GÜLER-Betül Hazar TAŞKÖMÜR-Eslem SOBACI-Hayrunnisa Gül YILMAZ-Melek KEKİK-Tuğba KÜPLÜ-Tuğba YÜCEYURT-Ülkünaz HİÇDURMAZ-Zehra Nur AYDIN-Zeynep BATURSOY-Zeynep DOĞAN-Zeynep Sema ÇETİN

(ve) Hayrullah Hoca'mız